

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 4.
ISSN 2307-2105



Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.51>

УДК 336.221.22: 657:005.21

О. Г. Лищенко,

*к. е. н., доцент, завідувачка кафедри обліку і фінансів,
Національний університет «Запорізька політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9211-9567>*

М. В. Ткаченко,

*магістр, викладач, провідний бухгалтер, Відокремлений структурний підрозділ «Запорізький гуманітарний фаховий коледж
НУ «Запорізька політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0350-0628>*

О. В. Болдуєва,

*д. е. н., доцент, Запорізький національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5267-1816>*

М. В. Болдуєв,

*д. держ. упр., професор,
Національний університет «Запорізька політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8889-6555>*

І. Я. Максименко,

*к. е. н., доцент, Національний університет «Запорізька політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2362-6183>*

**СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ
СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

O. Lyshchenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Acting Head of the Department of
Accounting and Finance,
National University "Zaporizhzhia Polytechnic"

M. Tkachenko,
Master's student, Lecturer, Leading Accountant
Separate Structural Subdivision Zaporizhzhia Humanitarian Vocational College
National University "Zaporizhzhia Polytechnic"

O. Bolduieva,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Zaporizhzhia National University

M. Bolduiev,
Doctor of Public Administration, Professor,
National University «Zaporizhzhia Polytechnic»

I. Maksymenko,
PhD in Economics, Associate Professor
National University «Zaporizhzhia Polytechnic»

STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING IN THE SYSTEM OF ENTERPRISE STRATEGIC MANAGEMENT

У статті досліджено стратегічний управлінський облік у системі стратегічного управління підприємством як важливу складову інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Обґрунтовано значення обліку як основи управління підприємством, визначено місце стратегічного управлінського обліку в системі видів обліку та узагальнено наукові підходи до трактування його сутності. Встановлено, що стратегічний управлінський облік поєднує елементи бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, забезпечуючи керівництво

релевантною інформацією про внутрішній стан підприємства та зовнішнє середовище.

Особливу увагу приділено управлінському аспекту стратегічного управлінського обліку, що проявляється в організації збору та аналізу інформації, стратегічному плануванні, контролі, оцінюванні результатів, управлінні ризиками та мотивації персоналу. У статті запропоновано використання карти ризиків і плану організації стратегічного управлінського обліку як практичних інструментів підвищення ефективності управління. Зроблено висновок, що стратегічний управлінський облік є дієвим інструментом стратегічного управління підприємством за умови належного організаційного забезпечення та активної участі керівництва.

The article considers strategic management accounting as a tool for effective management of the economic activity of an enterprise. The interpretation of the concept of "strategic management accounting" provided by scientists was considered. The work emphasizes that strategic accounting combines elements of accounting, financial and management accounting, which allows enterprises to receive comprehensive information about their activities. It was emphasized that the key role is played by the management of the enterprise, which organizes the process of collecting and analyzing information for making strategic decisions. It is emphasized that the information necessary for making strategic decisions is collected not only about the internal environment of the enterprise (financial indicators, technical condition, personnel potential), but also about the external environment, in particular, about competitors and macroeconomic factors that directly affect the activities of the enterprise. The article also draws attention to the importance of management functions in strategic accounting, such as staff motivation, risk management and assessment of the results of implementing strategic plans. The paper also provides recommendations on risk management in the process of implementing strategic management accounting, in particular, it

focuses on the importance of using a risk map to adjust subsequent strategic plans. The risk map allows you to assess the probability of risks and their impact on the achievement of strategic goals, which ensures an effective response to potential threats. In addition, a detailed table is proposed for enterprise managers, which contains a plan for organizing strategic management accounting, which includes key functions and tasks at each stage of the management process. This plan provides clear instructions for coordinating and integrating accounting processes, which contributes to the successful implementation of the enterprise's strategic goals. The article concludes that the management aspect is key in the implementation of strategic management accounting, since it is through effective management of accounting information that successful strategic decision-making and achievement of set goals are ensured. Without the active participation of competent management personnel, it loses its practical value and cannot effectively contribute to the achievement of the enterprise's strategic goals.

Ключові слова: *стратегічний управлінський облік, стратегічне управління, облік, види обліку, інформаційне забезпечення управління, управлінські рішення, підприємство, ризики, стратегічне планування.*

Keywords: *strategic management accounting, strategic management, accounting, types of accounting, information support of management, managerial decision-making, enterprise, risks, strategic planning.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах динамічного розвитку економіки та зростання рівня невизначеності функціонування підприємств особливої актуальності набуває проблема формування ефективної системи інформаційного забезпечення стратегічного управління. Базовим елементом такої системи виступає облік, який забезпечує накопичення, обробку та інтерпретацію даних про діяльність підприємства, трансформуючи їх у релевантну інформацію для прийняття

управлінських рішень. Водночас традиційні підходи до організації бухгалтерського обліку, орієнтовані переважно на фіксацію господарських операцій і формування фінансової звітності, не повною мірою відповідають потребам стратегічного управління, що потребує врахування не лише внутрішніх, а й зовнішніх факторів, довгострокових тенденцій та ризиків. У цьому контексті особливого значення набуває стратегічний управлінський облік як інструмент інтеграції різних видів облікової інформації та їх використання у процесі розробки і реалізації стратегії підприємства. Водночас недостатня теоретична узгодженість підходів до визначення його сутності, місця в системі обліку та ролі у стратегічному управлінні зумовлює необхідність подальшого наукового осмислення та практичного обґрунтування його використання як ефективного інструменту забезпечення сталого розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо стратегічного управлінського обліку досліджували як вітчизняні вчені, такі як М.С. Пушкар та М.Т. Щирба [1], С.Ф. Голов [2], П.Й. Атамас [3], так і зарубіжні науковці М.Бромвіч [4], Дж. Іннес [5]. Зважаючи на те, що на сьогодні є багато науковців, які досліджували це питання, варто зазначити, що саме управлінський аспект стратегічного обліку грає ключову роль в його організації на підприємстві.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування сутності стратегічного управлінського обліку як інформаційно-аналітичної основи стратегічного управління підприємством, визначення його місця у системі видів обліку та ролі у забезпеченні процесів аналізу, планування, контролю, оцінювання результатів і прийняття стратегічних управлінських рішень в умовах динамічного внутрішнього і зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливу роль в успішному функціонуванні підприємства відіграє стратегічний управлінський облік. Його сутність полягає у забезпеченні керівництва

необхідною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень у довгостроковій перспективі.

Багато вітчизняних та зарубіжних науковців вивчали поняття стратегічного управлінського обліку та його особливості. Так наприклад М.С. Пушкар та М.Т. Щирба визначають стратегічний облік як єдину систему збору, обробки, трансформації та представлення даних для управлінських рішень, яка формується в результаті взаємодії методів фінансового та управлінського обліку, аналізу, нормування, планування та контролю [1].

С.Ф. Голов розглядає стратегічний управлінський облік як систему обліку, орієнтовану на забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень [2].

М. Бромвіч наголошує, що стратегічний управлінський облік здійснює збір інформації про зовнішнє середовище, яке впливає на діяльність підприємства. На його думку, стратегічний управлінський облік не лише збирає, а й аналізує фінансові дані щодо ринків, на яких компанія реалізує свої продукти, витрат конкурентів, структури витрат та здійснює моніторинг стратегій конкурентів [3].

Позицію М.Бромвіча підтримує і П.Й. Атамас, який зазначає, що стратегічний облік орієнтований на аналіз зовнішніх факторів, таких як прибутковість конкурентів, частка на ринку та інші, тоді як традиційний облік, здебільшого, зосереджується на внутрішніх процесах і явищах підприємства [4].

Дж. Іннес вважає що стратегічний управлінський облік є свого роду інструментом, який всю необхідну інформацію для підтримки стратегічних рішень в організації [5].

На нашу думку, особливістю стратегічного обліку є те, що він поєднує в собі елементи бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку. Завдяки інтеграції цих видів обліку керівництво підприємства отримує

можливість комплексно оцінювати його діяльність з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів впливу.

Але треба звернути увагу що ефективне здійснення стратегічного управлінського обліку є неможливим без належного управління підприємством. Саме керівництво відіграє ключову роль у формуванні, організації та використанні облікової інформації для досягнення стратегічних цілей.

Стратегічний управлінський облік слід розглядати як важливий інструмент у системі управління підприємством, тоді як керівництво використовує цей інструмент для досягнення поставлених цілей. Сам по собі стратегічний управлінський облік не може функціонувати, тільки у руках компетентного управлінського персоналу він перетворюється на дієвий засіб управління, який дозволяє ефективно здійснювати аналіз, планування та контроль усіх процесів на підприємстві.

Виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок, що управлінський аспект у стратегічному обліку відіграє ключову роль. Без належного управлінського забезпечення стратегічний облік втрачає практичну цінність і не здатний ефективно сприяти прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та досягненню стратегічних цілей підприємства.

Стратегічний управлінський облік потребує висококваліфікованих кадрів, здатних забезпечити належне управління та ефективне використання облікової інформації. Основну роль у цьому процесі виконують керівники підприємства – директори, начальники відділів та менеджери, на яких покладається відповідальність за організацію всіх етапів обліку.

Саме керівники підприємства здійснюють організацію збору та узагальнення інформації, що дозволяє здійснювати всебічний і точний аналіз діяльності підприємства. Крім того, керівники приймають стратегічні рішення на основі аналітичних даних, визначають пріоритети розвитку,

формують бюджети та стратегічні плани, а також контролюють виконання цих планів і оцінюють ефективність діяльності підрозділів.

Таким чином, керівники виступають ключовим зв'язком між інструментами стратегічного управлінського обліку та практичним управлінням. Без їх компетентного втручання та аналітичних навичок стратегічний управлінський облік втрачає свій потенціал і не може забезпечити підприємству своєчасне прийняття обґрунтованих управлінських рішень та досягнення стратегічних цілей.

Можна виділити кілька ключових функцій та завдань, які виконують керівники підприємств для забезпечення ефективного функціонування стратегічного управлінського обліку. Першою і головною функцією, без якої неможливе здійснення стратегічного управлінського обліку, є організація та координація всіх облікових процесів на підприємстві. Цей процес є фундаментальним, оскільки забезпечує систематичний збір інформації, яка надалі використовується для всебічного аналізу діяльності підприємства і впливає на прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Інформацію, яку отримує керівництво підприємства, доцільно класифікувати як внутрішню та зовнішню.

Внутрішня інформація охоплює, зокрема, фінансово-економічні показники діяльності підприємства, що відображають поточний стан грошових коштів на рахунках, ефективність використання капіталу та рівень рентабельності. Окрім фінансових даних, важливе значення має інформація про технічний стан і виробничі можливості підприємства. До неї належать показники ступеня зносу обладнання, а також характеристики якості виробленої продукції або наданих послуг. Не менш важливою складовою є інформація про кадрове забезпечення, оскільки саме персонал становить ключовий ресурс підприємства та визначає його потенціал розвитку і конкурентоспроможність.

Зовнішня інформація, яку неможливо ігнорувати в процесі управління підприємством, включає передусім макроекономічні показники. До них

належать темпи інфляції, валютний курс, облікова ставка та інші індикатори, що відображають загальний стан економічного середовища та впливають на діяльність підприємства.

Крім того, важливим елементом зовнішньої інформації є відомості про конкурентів. Зокрема, необхідно враховувати їхні обсяги продажів, стратегічні підходи, рівень технологічного розвитку, а також ділову репутацію. Аналіз таких даних сприяє більш обґрунтованому прийняттю управлінських рішень і підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Керівник, за підтримки підлеглих, повинен здійснювати ґрунтовний аналіз і правильну інтерпретацію отриманих даних, забезпечуючи їхню релевантність та практичну цінність для прийняття управлінських рішень. Це особливо важливо з огляду на те, що однією з ключових проблем стратегічного управлінського обліку є складність збору достовірної інформації. У сучасних умовах підприємства функціонують у динамічному та мінливому середовищі, де значна частина необхідних даних формується під впливом зовнішніх факторів, які не завжди піддаються точному вимірюванню та контролю. Унаслідок цього може використовуватися неповна або неточна інформація, що негативно впливає на якість управлінських рішень.

Водночас лише достовірна та своєчасна інформація дає змогу об'єктивно оцінювати стан підприємства, виявляти проблемні аспекти його діяльності та приймати ефективні стратегічні рішення. Таким чином, процес збору й обробки інформації виступає підготовчим етапом для реалізації наступних управлінських функцій, які є не менш важливими в межах стратегічного обліку.

Наступною функцією, яку виконують керівники підприємства, є прийняття стратегічних рішень. Вона полягає у визначенні оптимальних та необхідних напрямів розвитку підприємства на кожний період його функціонування. В умовах сучасного динамічного економічного середовища особливого значення набуває здатність управлінського персоналу оперативно

та виважено реагувати на зміни зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на діяльність підприємства. Саме тому процес прийняття стратегічних рішень має базуватися на комплексному аналізі релевантної інформації та врахуванні довгострокових цілей розвитку підприємства.

Втілення прийнятих стратегічних рішень неможливе без попереднього планування. Керівники підприємства, спільно з підлеглими та начальниками відділів, зобов'язані розробити стратегічний план, який має бути підкріплений бюджетом та прогнозуванням ключових фінансових показників. Такий підхід забезпечує координацію діяльності підприємства, дозволяє оцінювати наявні ресурси та визначати пріоритети для досягнення стратегічних цілей.

Діяльність будь-якого підприємства неможлива без контролю та оцінки результатів реалізації обраної стратегії розвитку. У цьому керівнику допомагає контрольна функція стратегічного управлінського обліку, яка полягає у систематичному моніторингу виконання всіх поставлених завдань, аналізі отриманих результатів діяльності підприємства, а також своєчасному виявленні відхилень і потенційних ризиків, що виникають у процесі роботи.

Управління ризиками є ще однією важливою функцією керівника, на яку слід звернути особливу увагу та розглянути детально. Керівник повинен завчасно ідентифікувати потенційні загрози та розробляти заходи для мінімізації ризиків, що виникають у процесі діяльності підприємства. Ефективне управління ризиками дозволяє зменшити негативний вплив непередбачуваних подій і забезпечує стабільне функціонування та довгостроковий розвиток підприємства. Для визначення ймовірності настання ризику науковцями була запропонована картка ризиків, яка дозволяє керівникам оцінювати рівень загрози та передбачати можливі подальші ризики.

Вплив	Вірогідність				
	Незначна	Малоймовірна	Помірна	Ймовірна	Майже напевно
Екстремальний					
Дуже високий					
Середній					
Низький					
Незначний					

Рис. 1. Карта ризиків [6]

Карта ризиків характеризується двома основними параметрами: «вплив», що відображає ступінь негативного впливу ризику на досягнення цілей підприємства, та «вірогідність», яка показує ймовірність настання цього ризику. Використання такої карти дозволяє керівникам оперативно та об'єктивно оцінювати рівень ризику та визначати пріоритети для його управління.

Використання карти ризиків дає змогу керівництву завчасно визначати оптимальні стратегії реагування залежно від імовірності настання ризикової події та ступеня її впливу. Зокрема, у випадку, коли ймовірність реалізації ризику є низькою, а його вплив – незначним, керівництво може обмежитися мінімальним моніторингом ситуації, спрямовуючи наявні ресурси на вирішення більш пріоритетних завдань.

Якщо ж імовірність і вплив ризику перебувають на середньому рівні, доцільним є розгляд можливості передачі ризику третій стороні, зокрема через використання механізмів страхування, аутсорсингу чи інших інструментів, що дозволяють зменшити потенційні негативні наслідки.

У ситуації, коли ризик характеризується високою ймовірністю настання та значним впливом, керівництво повинно невідкладно застосовувати комплекс заходів, спрямованих на його уникнення або мінімізацію. У разі, якщо ризик є неминучим, але піддається контролю, доцільно впроваджувати системи подвійного контролю, здійснювати диверсифікацію постачальників і ринків збуту, а також організувати додаткове навчання персоналу.

У випадках, коли наслідки ризику не піддаються ефективному запобіганню чи зниженню, керівництву слід відмовитися від реалізації запланованих заходів і здійснити суттєвий перегляд стратегічних орієнтирів, аж до зміни напряму діяльності підприємства. Як уже зазначалося, важливу роль у діяльності підприємства відіграє персонал. Керівник, спираючись на свій досвід управління, повинен ретельно підбирати кадри. Адже від ефективності роботи співробітників – від рядових працівників до управлінського персоналу – значною мірою залежить конкурентоспроможність підприємства та здатність досягати стратегічних цілей. З цього витікає ще одна важлива функція керівника – мотивація та розвиток підлеглих, яка спрямована на підвищення професійної компетентності персоналу та забезпечення його залученості у виконанні стратегічних завдань підприємства.

Можна зробити висновок, що керівник, окрім базового стратегічного плану, повинен розробляти альтернативні сценарії дій, орієнтовані на різні варіанти розвитку подій. Наявність кількох взаємодоповнюючих планів підвищує гнучкість управління та забезпечує належну підготовленість організації до умов невизначеності.

Здатність підприємства своєчасно адаптуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовища є одним із ключових чинників його конкурентоспроможності. Водночас уміння керівника оперативно ухвалювати необхідні управлінські рішення та знаходити ефективні шляхи виходу зі складних ситуацій є головною умовою за якою можна забезпечити стабільний розвиток підприємства.

Розглянувши функції та завдання керівника підприємства при здійсненні стратегічного управлінського обліку, можна зробити висновок, що управлінський аспект є ключовим у системі стратегічного обліку на підприємстві. Саме через ефективне управління обліковою інформацією керівництво забезпечує прийняття обґрунтованих рішень, координацію

діяльності, контроль за виконанням планів та досягнення стратегічних цілей підприємства.

В своїй роботі керівнику пропонуємо використовувати план організації та ведення стратегічного управлінського обліку на підприємстві. Цей план створений та поданий у формі таблиці на основі функцій та завдань керівника, які ми вже розглянули.

Таблиця 1. План організації та ведення стратегічного обліку

1	Організація систематичного збору інформації	Кожне управлінське рішення керівника повинно базуватися на достовірній та проаналізованій інформації про стан підприємства. Без такого підґрунтя ризик прийняття помилкових рішень значно зростає, що може негативно вплинути на ефективність роботи та фінансові результати. Для забезпечення якісного управління першим кроком є організація систематичного збору інформації, що здійснюється через координацію всіх облікових процесів на підприємстві.
2	Розробка стратегічного плану діяльності підприємства	На основі отриманої та ретельно проаналізованої інформації керівник здатний об'єктивно оцінити поточний стан підприємства та його потенційні можливості. На підставі таких даних формулюються ключові управлінські рішення щодо стратегічних напрямів розвитку. У процесі розробки стратегічного плану до роботи слід залучати керівників різних підрозділів підприємства, що забезпечує його реалістичність, узгодженість із ресурсними можливостями підприємства та ефективну реалізацію.
3	Мотивація робітників підприємства	Реалізація будь-якого розробленого стратегічного плану неможлива без активної участі працівників підприємства. У зв'язку з цим керівнику надзвичайно важливо визначити та впровадити ефективні методи мотивації і стимулювання персоналу, що сприятимуть підвищенню продуктивності, залученості співробітників та успішному виконанню поставлених завдань.

Продовження таблиці 1.

4	Управління ризиками	Під час розробки та впровадження стратегічного плану надзвичайно важливо завчасно ідентифікувати потенційні ризики, які можуть виникнути в процесі діяльності підприємства. Такий підхід дозволяє не лише прогнозувати можливі загрози, а й розробляти заходи щодо їх мінімізації, забезпечуючи стійкість і ефективність реалізації обраної стратегії. Допомогти в управлінні ризиків може наведена вище карта ризиків. За її допомоги керівники підприємств зможуть швидше оцінити вплив та вірогідність настання ризиків.
5	Контроль за виконанням поставлених завдань	Керівник повинен прагнути здійснювати системний контроль за більшістю процесів на підприємстві, оскільки контроль дозволяє завчасно виявляти потенційні ризики та проблемні ситуації у діяльності компанії. Завдяки цьому керівник може оперативно коригувати плани та приймати управлінські рішення, спрямовані на запобігання негативним наслідкам та підтримання стабільності і ефективності роботи підприємства.
6	Оцінка ефективності реалізації стратегічного плану підприємства	Оцінка ефективності реалізації стратегічного плану підприємства передбачає систематичний аналіз досягнутих результатів у порівнянні з поставленими цілями. Вона дозволяє визначити ступінь виконання стратегічних завдань, виявити відхилення від плану та оцінити ефективність використання ресурсів. На основі цих даних керівництво може приймати обґрунтовані та необхідні рішення щодо коригування подальшої стратегії та оптимізації управлінських процесів.

Після отримання результатів реалізації стратегічного плану керівники аналізують досягнуті показники та роблять відповідні висновки, на основі яких коригуються подальші управлінські рішення. Таким чином забезпечується безперервний цикл планування, контролю та вдосконалення стратегії розвитку підприємства.

Підсумовуючи все що було зазначене вище, можна дійти висновку, що управлінський аспект у стратегічному обліку відіграє ключову роль і виступає його рушійною силою. Саме керівники підприємств повинні здійснювати реалізації стратегічного управлінського обліку, оскільки він не

функціонує автономно та набуває практичної цінності лише за умови його ефективного використання управлінським персоналом у процесах аналізу, планування та контролю. Через управлінський аспект стратегічний облік стає дієвим інструментом за допомогою якого здійснюється координація всіх функціональних підрозділів підприємства. Керівники забезпечують узгодженість планів, бюджетів та стратегій, що дозволяє уникнути дублювання зусиль, розпорошення ресурсів і втрату ефективності.

Унікальність стратегічного управлінського обліку полягає в тому що він здатний об'єднати усі види облікової інформації в межах підприємства, це забезпечує керівництво комплексними та своєчасними даними про реальний стан його діяльності. Водночас ефективність функціонування стратегічного обліку безпосередньо залежить від рівня компетентності управлінського персоналу та якості прийняття управлінських рішень.

Керівники за допомогою інструменту у вигляді стратегічного управлінського обліку, мають можливість відстежувати реалізацію планів, оцінювати відхилення, аналізувати ефективність використання ресурсів та приймати необхідні дії, що спрямовані на усунення причин виявлених проблем. Це дозволяє не лише забезпечити стабільність роботи підприємства, а й оперативно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

За допомогою стратегічного управлінського обліку можна передбачити ризики, що виникають у процесі діяльності підприємства. Керівники ідентифікують потенційні загрози, оцінюють їх ймовірність та вплив на діяльність компанії, а також розробляють заходи щодо їх мінімізації. Такий підхід дозволяє ефективно адаптуватися до змін у бізнес-середовищі та забезпечувати безперервність стратегічного розвитку.

Тільки завдяки досвіду та знанням керівників, стратегічний управлінський облік – це не просто допоміжний елемент, а дієвий інструмент, завдяки якому забезпечується зв'язок між аналітичною інформацією та практичними управлінськими рішеннями, координацію всіх

процесів, контролю реалізації стратегій та управління ризиками. Без компетентного управлінського персоналу стратегічний управлінський облік втрачає свою практичну цінність, що призводить до зниження ефективності діяльності підприємства.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У результаті проведеного дослідження встановлено, що облік виступає ключовою інформаційною основою управління підприємством, забезпечуючи формування, обробку та інтерпретацію даних для прийняття управлінських рішень. У системі видів обліку особливе місце займає стратегічний управлінський облік, який інтегрує елементи бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку та орієнтований на забезпечення процесів стратегічного управління. Доведено, що ефективність стратегічного управлінського обліку значною мірою залежить від рівня організації управлінських процесів, здатності керівництва використовувати облікову інформацію для аналізу, планування, контролю та оцінювання результатів діяльності підприємства в умовах невизначеності.

Обґрунтовано, що стратегічний управлінський облік виконує важливу роль у формуванні та реалізації стратегії підприємства, забезпечуючи інформаційну підтримку прийняття стратегічних рішень, координацію діяльності структурних підрозділів, управління ризиками та підвищення адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища. Практична цінність дослідження полягає у запропонованих підходах до використання карти ризиків та плану організації стратегічного управлінського обліку, що сприяють підвищенню ефективності управління.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з поглибленням методологічних засад стратегічного управлінського обліку, зокрема з розробкою сучасних інструментів інтеграції облікової інформації у процес стратегічного управління, адаптацією міжнародного досвіду до умов діяльності вітчизняних підприємств, а також дослідженням впливу цифрових

технологій і аналітичних систем на розвиток стратегічного управлінського обліку та підвищення якості управлінських рішень.

Література

1. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики : Монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2010. 260 с
2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Київ : Лібра, 2006. 704 с.
3. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 440 с.
4. Бромвіч М. Аргументи на користь стратегічного управлінського обліку: роль облікової інформації для стратегії на конкурентних ринках. *Accounting. Organisation and Society*. 1990. № 1. с. 27-46.
5. Дж. Іннес. Стратегічний управлінський облік, у тоннах. *Handbook of Management accounting*. 1998. № 2. с. 967-968.
6. Болдуєв М.В., Болдуєва О.В., Лищенко О.Г., Ткаченко М. В. Ризикоорієнтований підхід як основа ефективного внутрішнього фінансового аудиту в публічному секторі. *Журнал "Агросвіт"*. 2026. №4 URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2026.4.59>

References

1. Pushkar, M.S. and Shchyrba, M.T. (2010), *Teoriia i praktyka formuvannia oblikovoi polityky* [Theory and practice of accounting policy formation], Kart-blansh, Ternopil, Ukraine.
2. . Holov, S.F. (2006), *Upravlinskyi oblik* [Management accounting], Libra, Kyiv, Ukraine.
3. Atamas, P.Y. (2006), *Upravlinskyi oblik: navch. posib* [Management accounting: tutorial], Tsentr navchalnoi literatury, Kyiv, Ukraine.
4. Bromwich, M. (1990), "The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets", *Accounting, Organisation and Society*, vol. 1, pp. 27-46.

5. Innes, J. (1998), “Strategic Management accounting, in tones”, 2nd ed, Handbook of Management accounting, vol. 2, pp. 967-968.

6. Bolduiev, M.V. Bolduieva, O.V. Lyshchenko, O.H. and Tkachenko, M.V. (2026) “Risk-based approach as the foundation of effective internal financial audit in the public sector”, Agrosvit, [Online], vol. 4. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2026.4.59>.

Отримано редакцією журналу / Received: 28.03.26

Прорецензовано / Revised: 10.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26